

RAJČAN

MESAČNÍK MESTSKÉHO ÚRADU V RAJCI

SEPTEMBER / 2018

VEĽKÝ RAJECKÝ DEŇ 2018

Snímka: Richard Köhler

V TOMTO ČÍSLE SI PREČÍTATE:

- Aktuálne informácie z mesta a mestského úradu •
- Športová hala sa začala rekonštruovať – na otázky odpovedá primátor mesta •
- Zázemie Futbalového klubu v Rajci v novom šate •
 - Z augustového zasadnutia MZ •
 - Triedite plasty? •
 - Senzačné Rajecké kultúrne leto je za nami •
- 50. výročie okupácie Československa •
 - Mestské múzeum máme v Rajci už 25 rokov •
 - Seniori denného centra varili guláš •
 - 10. Memoriál Louisa Crosa •
- Novú sezónu odštartovali najlepšie starší žiaci •
 - Dobrovoľnícka pomoc Šujskému rašelinisku •
 - Spoločenská rubrika •
 - Pozvánky •
 - Inzercia •

Vložená príloha: Vývoj hospodárenia Mesta Rajec za obdobie rokov 2008 - 2017 a súčasná finančná stabilita mesta z pohľadu hlavného kontrolóra Mesta Rajec

ŠPORTOVÁ HALA SA ZAČALA REKONŠTRUOVAŤ

Aj v našom meste sa začala predvolebná kampaň pred nastávajúcimi komunálnymi voľbami. Niektorí kandidáti neustále poukazujú na to, že Mesto Rajec hospodári so zlým finančným výsledkom. Je to pravda?

Vzhľadom na to, že rôzni neprajníci ohovárajú mesto, v akej je zlej finančnej situácii, požiadal som hlavnú kontrolórku mesta Ing. Bibianu Sekáčovú, aby spracovala informáciu o tom, ako mesto hospodáril za posledné roky a v akej je finančnej kondícii. Informácie o finančnej situácii Mesta Rajec spracovala v prvom rade odborne v zmysle legislatívy, ale tak, aby ich pochopil aj bežný človek, ktorý nie je ekonómom. (poznámka – správa hlavnej kontrolórky je súčasťou septembrového čísla, ako vložená príloha).

Počas leta sa v meste uskutočnilo množstvo investičných akcií. Čo všetko sa v meste urobilo, opravilo, zrekonštruovalo?

Zateplili sme hospodársky pavilón v Materskej škole na Mudrochovej ulici. V areáli sa nachádzajú tri budovy – dve sme zrekonštruovali z eurofondov ešte v roku 2010, hospodársky pavilón však zostal nezateplený. Prostredníctvom dotácie ministerstva školstva sme v roku 2016 časť hospodárskeho pavilónu zrekonštruovali, keď sme z práčovne, žehliarne a kancelárie urobili učebňu pre najmenšie deti, aby sme rozšírili kapacitu materskej školy.

REKONŠTRUKCIA V MŠ NA MUDROCHOVEJ UL.

V tomto roku sme vyčlenili finančné prostriedky v objeme takmer 70 tisíc eur z vlastných zdrojov. V prvom rade sme sa snažili vyriešiť zatekanie suterénu, bol celý zvlhnutý a plesnivý. Celú budovu sme obkopalí do hĺbky dvoch metrov, spravili sme drenáže a už po mesiaci môžeme skonštatovať, že nám drenáže spodnú vodu stiahli a do suterénu nám už nezateká. Pokračovali sme zateplením suterénu, obvodových múrov a aj strechy. Celá budova je už zateplená a vynovená a aj takýmto krokom budeme šetriť na spotrebe energií.

Ukončili sme rekonštrukciu interiérov v budove na futbalovom štadióne. Na túto rekonštrukciu sme získali 20 tisíc eur zo Slovenského futbalového zväzu a ďalších 20 tisíc eur vyčlenilo Mesto Rajec zo svojho rozpočtu. Budova má úplne nový interiér, došlo k zatepleniu stropov minerálnou vatou a k ich zníženiu

sadrokartónom, urobili sa nové omietky vo všetkých miestnostiach, položila sa nová dlažba, prerobila sa elektroinštalácia, namontoval sa nový elektrický kotol na kúrenie, aby sme neboli závislí od vedľajšej prevádzky a mohli sme si kúriť sami podľa potreby, vymenili sa všetky interiérové dvere.

V minulom roku sa Mesto Rajec zapojilo do výzvy Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR zameranej na budovanie a zlepšenie technického vybavenia jazykových a odborných učební v základných školách.

Boli sme úspešní a v júni nám bola schválená žiadosť o nenávratný finančný príspevok na modernizáciu interiérového vybavenia odborných učební Základnej školy na Lipovej ulici. Celkové náklady projektu predstavujú viac ako 150 tisíc eur. V rámci projektu sa zrealizuje obnova dvoch počítačových učební, učebne biochémie a polytechnickej učebne (tzv. dielne na pracovné vyučovanie). Projekt predstavuje významnú investíciu vo vybavení ZŠ a výrazne prispeje k zlepšeniu technického vybavenia v škole.

Opravili sme Dom smútku. Vymenili sme žľaby, zateplili sme niektoré steny, ktoré zamrzali, nad vstupom do Domu smútku nám opakovane opadávala omietka na tej „zubatej“ časti, ktorú sme zateplili polystyrénom, nano-vo sme ju omietli a dali sme jej novú fasádnu farbu, vymaľovali sme aj interiér Domu smútku – steny, strop, kovové konštrukcie.

Budovu Domu smútku sme opravili tak, aby jej výzor bol adekvátny účelu poslednej rozlúčky.

Na novom cintoríne sme pre lepšiu prístupnosť dorobili priečny chodník medzi hrobmi.

V Domove vďaky sme z vlastných zdrojov vo výške viac ako 40 tisíc eur zrekonštruovali kotolňu, aby sme zabezpečili výrobu tepla a teplej vody pre ďalšie obdobie. Pôvodné kotly mali viac ako dvadsať rokov a boli v dezolátnom stave. Nové kotly sú kotly novej generácie (kondenzačné kotly), ktoré by mali priniesť minimálne 30 percentnú úsporu nákladov na kúrenie.

V našom meste pribudla vlastná meteorostanica, ktorá zaznamenáva údaje o počasi priamo v Rajci. Ktokoľvek by mal záujem môže si pozrieť aktuálnu predpoveď počasia, históriu či ostatné údaje, ktoré sú v rámci tejto aplikácie, buď na webr stránke mesta (v odkazoch po pravej strane, záložka POČASIE), prípadne si do vyhľadávачa zadajte slovné spojenie meteorostanica Rajec.

Minulý rok sa uskutočnila svetelno-technická štúdia vo všetkých verejných budovách vo vlastníctve mesta a organizáciách v jeho

AKTUALITY Z MESTA

**Na otázky odpovedá
Ing. Ján Rybárik, primátor mesta**

zriaďovateľskej pôsobnosti, aby sa zistilo koľko by sa dalo ušetriť finančných prostriedkov pri výmene svietidiel za úsporné. Odhad bol viac ako 20 tisíc eur ročne.

Preto sme v tomto roku pristúpili k výmene svietidiel za nízkoenergetické LED svietidlá. V praxi to napríklad znamená, že na mestskom úrade sme z 18 wattových svietidiel prešli na osem wattové. Postupne sa vymenilo 4 384 svetelných bodov vo všetkých budovách a súčasne došlo aj k oprave všetkých svietidiel, ktoré boli nefunkčné. Okrem toho sa v rámci štúdie vyhodnotili aj svetelné pomery tak, aby spĺňali súčasné svetelné štandardy.

Dokončili sme práce na výstavbe vyhládokovej veže na Dubovej, ktorá je už postavená. Predpokladám, že niekedy v polovici septembra ju slávnostne otvoríme.

VYHLIADKOVÁ VEŽA NA DUBOVEJ

DOKONČENIE Z 2. STRANY

Už viackrát sme informovali o tom, že sa chystá výstavba nového bytového domu pri bývalej Medike.

Môžem s radosťou povedať, že v auguste sme začali s prácami na výstavbe bytového domu. Počítame, že v septembri už budú základy hotové a bude položená aj betónová platňa. Investor je pripravený na to, že do konca roka by mala byť budova už pod strechou tak, aby sa niekedy v apríli / v máji budúceho roka byty už odovzdávali. Vznikne tu 33 jedno-, dvoj- a trojizbových bytov.

Poslanci mestského zastupiteľstva rozhodli o novom využití športovej haly a jej následnej rekonštrukcii, aby sa mohla začať používať. Už sa začali práce na jej oprave?

Poslanci rozhodli o rekonštrukcii preto, aby mestský majetok nechátral a nehyzdil naše mesto. Dali sme vypracovať štúdiu, na základe ktorej rozhodli, že športová hala zmení spôsob využitia a zmení sa na viacúčelovú halu, kde vznikne nová tržnica a verejné toalety.

Na základe predložených podkladov sa uskutočnilo verejné obstarávanie, následne sme podpísali zmluvu s víťazným uchádzačom, ktorý v septembri začne práce na trojmesačnej rekonštrukcii podľa zadania. V prvom

rade sa musí budova odizolovať od vlhkosti, urobí sa nová strecha, lebo do celej budovy zateká, opraví sa celý obvodový plášť, vymenia sa niektoré okná a dvere. Po rekonštrukcii bude budova zvonku kompletne hotová.

V druhej etape by sa mala robiť rekonštrukcia vnútorných priestorov, o pokračovaní ktorej rozhodne novozvolené mestské zastupiteľstvo.

PRÁCE NA ZÁKLADOCH ĎALŠIEHO BYTOVÉHO DOMU

Poslanci mestského zastupiteľstva na augustovom zasadnutí schválili finančné prostriedky na rozšírenie parkovísk a rekonštrukciu chodníkov a ciest v meste.

Poslanci na rokovaní schválili zhruba 20 tisíc eur na rozšírenie parkovísk a opravu niektorých chodníkov v meste. Máme vytypovaných niekoľko chodníkov, ktoré potrebujú re-

konštrukciu. Všetko musíme najskôr prejsť s potencionálnymi firmami, ktoré by práce mohli realizovať.

Dnes ešte neviem povedať, ktorých chodníkov sa oprava bude týkať, ani to ako rýchlo práce zrealizujeme. Každopádne chceme pokračovať v rozšírení parkovísk na sídlisku Sever, lebo je len otázkou času, kedy COOP Jednota svoje parkovisko pred predajňou obmedzí iba pre svojich zákazníkov.

Určite ste sa zapojili aj do ďalších projektov.

V apríli sme sa zapojili do dvoch výziev. Prvá výzva sa týkala zníženia energetickej náročnosti malej telocvične – tu sme ešte odpoveď nedostali.

Druhá výzva sa týkala možnosti zakúpenia elektromobilu pre potreby mesta. Pri tomto projekte nám už odpoveď prišla a Environmentálny fond poskytne Mestu Rajec dotáciu vo výške 30 tisíc eur, so spoluúčasťou 5 %, čiže z rozpočtu mesta pôjde 1 500 eur na zakúpenie elektromobilu.

V najbližšom čase uskutoční Mesto Rajec verejné obstarávanie na kúpu elektromobilu v zmysle žiadosti. Keďže v žiadosti bolo uvedené, že elektromobil budeme efektívne a v maximálnej miere využívať, budú ho používať všetky zložky – aj pracovníci mestského úradu, aj primátor, aj mestská polícia, aby sa na ňom najazdilo čo najviac kilometrov.

*Za rozhovor ďakuje Šzá
3x snímka: Šzá, MsÚ*

ZÁZEMIE FUTBALOVÉHO KLUBU V RAJCI V NOVOM ŠATE

stokrát počuť/čítať“, na snímkach si môžete pozrieť rozdiel.

Za záver snád' len pranie, aby vynovené priestory prinášali úžitok a radosť všetkým užívateľom – domácim aj hosťujúcim futbalistom a, samozrejme, poďakovanie Slovenskému futbalovému zväzu a Ministerstvu školstva,

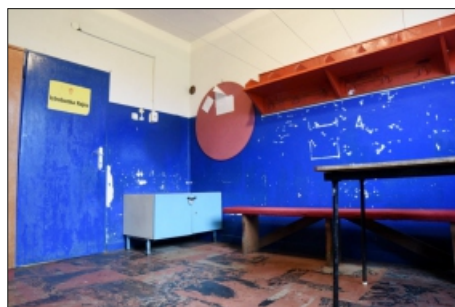
vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky za poskytnutú finančnú podporu. Nech realizovaný projekt prispeje k rozvoju a podpore športu v našom meste.

*Odd. výstavby a životného prostredia MsÚ Rajec
4x snímka: archív MsÚ*

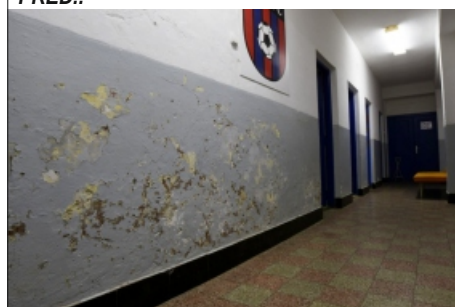
Na stránkach mesačníka Rajčan sme už priniesli informáciu o získaní finančných prostriedkov pre projekt **Stavebné úpravy interiéru zázemia Futbalového klubu Rajec** v celkovom objeme 22 000 eur prostredníctvom Slovenského futbalového zväzu na základe Zmluvy o spolupráci a financovaní realizácie Národného športového projektu výstavby, rekonštrukcie a dobudovania futbalovej infraštruktúry v meste Rajec.

V mesiacoch jún a júl prebehla úspešne realizácia projektu, celkové náklady vrátane spoluúčasti mesta Rajec predstavovali sumu takmer 40 000 eur.

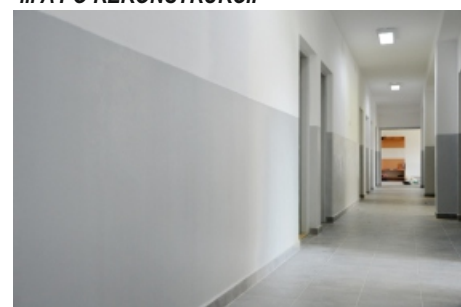
Krátke zhrnutie uskutočnených prác – realizovalo sa odstránenie starých nevyhovujúcich keramických dlažieb, pôvodnej povrchovej úpravy stien a stropov, zariadení predmetov, interiérových dverí. Uskutočnila sa rekonštrukcia elektroinštalácie v sanovanej časti objektu, bolo nainštalované nové elektrické vykurovacie zariadenie. Steny a stropy dostali nové omietky, uskutočnili sa nové obklady stien, nášľapných plôch, realizovali sa maľby a nátery plôch. Osadené boli nové interiérové dvere. Ale, ako sa hovorí „lepšie raz vidieť ako

PRED..

... A PO REKONŠTRUKCII

Z AUGUSTOVÉHO ZASADNUTIA MESTSKÉHO ZASTUPITEĽSTVA

16. augusta 2018 sa uskutočnilo riadne zasadnutie Mestského zastupiteľstva v Rajci.

V prvom bode programu predniesla hlavná kontrolórka mesta Ing. Sekáčová Správu o kontrole plnenia uznesení. Informovala o uzneseniach splnených, ako aj o uzneseniach, ktoré sú v realizácii. Poslanci zobrali túto správu na vedomie.

Rozpočtové opatrenia o zmene rozpočtu oznámením predniesla poslancom vedúca finančného oddelenia p. Záborská.

Mesto je povinné vypracovávať Monitorovaciu správu o plnení programového rozpočtu Mesta Rajec a výsledkov hospodárenia Mesta Rajec za I. polrok 2018. O tejto správe informovala p. Záborská, hlavná kontrolórka Ing. Sekáčová k nej predniesla odborné stanovisko. V ňom konštatovala, že Mesto Rajec nebolo nútené sa zadlžiť tak, aby bolo poznačené hospodárenie Mesta Rajec. Mestské zastupiteľstvo zobralo na vedomie tak monitorovaciu správu, ako aj odborné stanovisko hlavnej kontrolórky.

Vzhľadom k potrebným úpravám schváleného rozpočtu a programového rozpočtu Mesta Rajec na rok 2018 bol vypracovaný návrh zmeny tohto rozpočtu, ktorý poslancom predniesla p. Záborská. Odborné stanovisko k návrhu zmeny rozpočtu predniesla hlavná kontrolórka, ktorá ho odporučila schváliť. Poslanci zobrali odborné stanovisko na vedomie, a zároveň schválili navrhovanú zmenu rozpočtu.

Pretože došlo k niektorým legislatívnym zmenám, ktoré majú dopad na VZN č. 7/2014 o podmienkach poskytovania dotácií z prostriedkov Mesta Rajec bol vypracovaný Dodatok č. 1 k tomuto VZN, ktorý poslancom predniesla vedúca oddelenia správneho p. Uriková. VZN č. 7/2014 presne určuje, komu možno poskytnúť dotácie na činnosť. Všetkým, ktorým bola dotácia poskytnutá, musia dokladovať jej čerpanie a plnenie. Toto kontroluje Komisia pre školstvo, kultúru a šport pri MZ, ktorá zároveň dáva návrh na pridelenie dotácií. Poslanci navrhovaný dodatok schválili.

Vzhľadom k nadobudnutiu účinnosti Zákona č. 18/2018 Z.z. o ochrane osobných údajov bolo potrebné vypracovať návrh Dodatku č. 2 k VZN č. 1/2014 o podmienkach poskytovania sociálnej služby, ktorý poslancom predniesla p. Záborská. Mestské zastupiteľstvo tento dodatok schválilo.

Uznesením MZ č. 46/2018 a 47/2018 mestské zastupiteľstvo zobralo na vedomie protesty prokurátora proti VZN č. 7/2012 a 6/2012, ktoré sa týkali prevádzkového poriadku mestského a evanjelického cintorína. Zároveň bolo uložené MsÚ vypracovať nové smernice – prevádzkové poriadky oboch cintorínov, ktoré poslancom predložila vedúca oddelenia výstavby Bc. Tomčíková. Mesto musí mať vypracovaný prevádzkový poriadok mestského aj evanjelického pohrebiska, ale nie formou VZN. Preto MZ pôvodné VZN č. 6/2012 a 7/2012 zrušilo a schválilo samostatné prevádzkové poriadky oboch pohrebísk.

V ďalšom bode programu sa poslanci zaoberali návrhom na zrušenie uznesenia č. 42/2018, ktorý predniesla Bc. Tomčíková. Uznesením MZ č. 42/2018 Mestské zastupiteľstvo v Rajci rozhodlo v zmysle Zákona č. 138/1991 Zb. o majetku obcí § 7a), ods. 2, písm. c) o nadbytočnosti nehnuteľnej veci, a to pozemku KNC parcela č. 276/6, ktorý sa nachádza v k.ú. Kľače. Vzhľadom k predloženiu nového geometrického plánu, ktorý je úradne overený, bolo navrhnuté zrušiť pôvodné uznesenie č. 42/2018 a prijať uznesenie nové. Mestské zastupiteľstvo jednomyseľne zrušilo pôvodné uznesenie č. 42/2018 a prijalo nové uznesenie.

V zmysle § 9 ods. 2 písm. b) zákona 138/1991 Zb. o majetku obcí Bc. Tomčíková predložila mestskému zastupiteľstvu návrh na schválenie podmienok obchodnej verejnej súťaže na predaj pozemku KNC p.č. 276/12, k.ú. Kľače. Pozemok je umiestnený mimo zastavaného územia obce. Nachádza sa v blízkosti bývalého areálu NDŽ Rajec v časti „Piesky“. V súčasnosti pozemok slúži ako verejné priestranstvo – zeleň. Mestské zastupiteľstvo schválilo podmienky obchodnej verejnej súťaže, ktoré sú zverejnené na webovej stránke mesta Rajec.

Ďalej sa poslanci zaoberali žiadosťou p. Daniela Gašpárka, ktorý

požiadal o zmenu pozemkov, a to: KNC parcelu č. 34/5 – záhrada o výmere 76 m², vo vlastníctve Daniel Gašpárek a Andrea Gašpárková, obaja bytom Rajec, Kostolná 643 za KNC parcela č. 33/5 – zastavané plochy a nádvoria o výmere 102 m², evidovaná na LV č. 1500 vo vlastníctve mesta Rajec. Odporúčanie Komisie výstavby a ŽP pri MZ znelo – Mesto v súčasnosti tento pozemok neodpredáva, pretože sa jedná o prístupovú časť pozemku ku športovej hale, ale aby sa schválila Zmluva o uzatvorení budúcej zmluvy o usporiadaní právnych vzťahov k pozemkom KNC parcela č. 34/3 a KNC parcela č. 33/1, ktorá bude riešiť usporiadanie právnych vzťahov. Poslanci zobrali na vedomie žiadosť p. Gašpárka a schválili usporiadanie právnych vzťahov uzavretím Zmluvy o uzatvorení budúcej zmluvy o usporiadaní právnych vzťahov k pozemkom KNC parcela č. 34/3 a KNC parcela č. 33/1.

Vedúca finančného oddelenia predložila poslancom návrh na zmenu čerpania úveru, a to na rozšírenie parkovísk a rekonštrukciu chodníkov a ciest v meste vo výške 20 619,61 €. Mestské zastupiteľstvo po krátkej diskusii zmenu čerpania investičného úveru schválilo.

Rozhodnutím predsedu NR SR č. 203/2018 zo dňa 10.7.2018 boli vyhlásené voľby do orgánov samosprávy obcí na deň 10.11.2018 a určenie lehoty na určenie volebných obvodov a počtu poslancov v nich. Návrh na určenie volebných obvodov pre voľby poslancov a určenie počtu poslancov v nich predniesla poslancom p. Uriková.

Pre toto volebné obdobie bolo v zmysle uznesenia MZ č. 78/2014 zo dňa 14. augusta 2014 určených 13 poslancov, návrh pre ďalšie volebné obdobie je navrhovaný počet 13 poslancov. Mestské zastupiteľstvo schválilo na celé volebné obdobie 2018 – 2022 13 poslancov do MZ, štyri volebné obvody a počet poslancov vo volebných obvodoch nasledovne: VO č. 1 – 4 poslanci, VO č. 2 – 2 poslanci, VO č. 3 – 3 poslanci a VO č. 4 – 4 poslanci.

Na zasadnutí MZ predniesla hlavná kontrolórka mesta Správu o výsledku kontrol uskutočnených hlavnou kontrolórkou mesta za obdobie od 24. mája 2018 do 16. augusta 2018.

Na základe písomnej žiadosti poslankyne Ing. Židekovej, ktorá požiadala o kontrolu nakladania s výdavkami mesta predniesla Ing. Sekáčová návrh na vykonanie kontroly nad rámec schváleného Plánu kontrolnej činnosti hlavnej kontrolórky mesta na II. polrok 2018. Túto kontrolu je možné vykonať len vtedy, ak o to požiadá MZ alebo primátor mesta. Preto bol predložený na schválenie návrh na vykonanie kontroly s názvom: Kontrola nakladania s výdavkami mesta – výdavky vo výške 1704,00 € vynaložené na vypracovanie nového rozpočtu na naviac práce – rozdelenie rozpočtu stavby „Zmena využitia športovej haly v Rajci na krytú tržnicu“, ktorý poslanci jednomyseľne schválili.

V ďalšom bode programu predložili poslanci interpelácie a návrhy, ktoré sa týkali napr. osadenia zrkadla na križovatku ulíc Moyzesova a 1. mája, výstavby vyhládokovej veže, realizovania projektu kompostérov, parkovania na uliciach 1. mája a Obrancov mieru. Na ich otázky odpovedal primátor mesta a prednosta MsÚ Ing. Jasenovc, PhD.

Poslancov taktiež zaujímal výsledok výberového konania na obsadenie funkcie riaditeľa ZUŠ. Na túto otázku odpovedal predseda výberovej komisie Mgr. Hanus. Uviedol, že výberové konanie sa uskutočnilo v súlade so zákonom č. 552/2003 Z.z. o výkone práce vo verejnom záujme v platnom znení a za riaditeľa ZUŠ bol po odporučení komisie menovaný primátorom mesta PaedDr. Marián Remenius.

V jednom z posledných bodov rokovania predniesla vedúca oddelenia správneho návrh na zrušenie VZN č. 15/2012, ktorým sa upravujú niektoré podmienky držania psov, nakoľko bol proti tomuto VZN vydaný protest prokurátora. Poslanci predmetné VZN zrušili a odporučili MsÚ vypracovať nové VZN.

V závere rokovania informovala poslancov p. Uriková o Harmonograme organizačno-technického zabezpečenia volieb do orgánov samosprávy obcí. MZ tento harmonogram zobralo na vedomie.

Alena Uriková, vedúca odd. správneho MsÚ Rajec

TRIEDITE PLASTY?

Žijeme v dobe plastovej. Plast je neodmysliteľnou súčasťou nášho života a uľahčuje nám život. Stačí sa rozhladiť okolo seba, aby sme zistili, že ide o veľmi užitočný a najčastejšie používaný materiál v našom každodennom živote. Stretávame sa s ním na každom kroku, nájdeme ho dokonca v našom oblečení a kozmetike. Okrem toho sa uplatňuje v medicíne, vyrábajú sa z neho totiž umelé kĺby alebo kontaktné šošovky, čím sa zvyšuje kvalita života ľudí. Vedeli ste, že plasty tvoria približne 15 % hmotnosti auta, a tak znižujú emisie CO₂?

Obalový priemysel je najväčším producentom plastov v Európe. **Až 40 % produkcie plastov na európskom trhu končí v obaloch**, menšia časť v spotrebnom tovare a výrobkoch pre domácnosť, v stavebníctve, pri výrobe automobilov a elektroniky. Európania vyhodia každoročne 25 miliónov ton plastového odpadu, z čoho sa zrecykluje iba 30 %!

Používanie plastov sa v poslednom polstoročí zvýšilo dvadsaťnásobne, pričom **v najbližších 20 rokoch sa má ešte zdvojnásobiť**. Ak sa pozrieme na zloženie nášho komunálneho odpadu, zistíme, že plasty sú po biodpade a papieri hmotnostne najviac zastúpeným typom odpadu a podieľajú sa 11 percentami na jeho tvorbe (zdroj: EUROSTAT). Štvorčlenná rodina tak za jeden rok vyprodukuje až okolo 150 kg plastov

Ako správne triediť plasty?

Triedime PET fľaše, fólie, plastové obaly od potravín (jogurtov, kečupov, horčíc a pod.), plastové tašky a mikroténové vrecká, obaly od kozmetických a čistiacich prostriedkov (šampóny, aviváže).

Naopak, podlahové krytiny, novodurové rúrky, obaly z nebezpečných látok a znečistené plasty (napr. obaly od chemikálií, motorových olejov, farieb a pod.), guma, molitan, kabelky a polystyrén do triedeného zberu nepatria.

Čo ak neviem, či daný odpad patrí do plastu? V tomto prípade **sa treba riadiť pravidlom „RADŠEJ VYTRIEDIM, AKO VYHODIM“**, pretože iba vytriedený odpad prechádza kontrolou. Zmesový odpad putuje z nášho kontajneru priamo na skládku alebo do spalovne, čím sa hodnotná druhotná surovina nikdy nezrecykluje. Dôležité je však **PLASTOVÉ FĽAŠE PRED VYHODENÍM ZOŠLIAPNUŤ**, aby zberová spoločnosť neodvážala vzduch.

Každá obec má nastavený vlastný systém triedenia odpadu. V našom meste už niekoľko rokov funguje pre rodinné domy vrecový systém zberu plastov (vždy prvý piatok v mesiaci) a obyvatelia z rodinných domov majú k dispozícii nádoby na separovaný zber, pre plasty je to konkrétne žltá nádoba.

Najdôležitejším článkom v recyklácii odpadu si práve TY! Triedením odpadu môžeme pomôcť nielen sebe, ale aj našej prírode. **Triedenie je predsa hračka!**

Negatívna stránka plastov

Plast je užitočný materiál z hľadiska jeho životnosti, nízkej hmotnosti a nákladov, čo však na konci jeho životného cyklu spôsobuje problémy. Polyméry, z ktorých sú plasty vyrobené, sa nedajú recyklovať donekonečna. Recykláciu plastov preto môžeme nazvať „**downcyklácia**“, pri ktorej vzniká nový výrobok s nižšou kvalitou a úžitkovou hodnotou. Z plastových fľaš alebo tašiek tak vyrábame vlákna, z ktorých sa vyrába textil (napr. fleecové bundy) alebo sa z nich tkajú koberce.

Nadmerná spotreba plastov má však negatívny vplyv na životné prostredie a v konečnom dôsledku aj na ľudské zdravie. Ak bude súčasný silný nárast ich spotreby pokračovať,

do roku 2050 bude plastový priemysel zodpovedať za štvrtinu celkovej spotreby ropy a 15 % globálnych emisií skleníkových plynov.

Plastový odpad sa nachádza všade okolo nás, a to doslova. Nájdeme ho voľne sa povahovať v lese, v rieke alebo na okraji ciest, rovnako ako aj v moriach a oceánoch. Takmer polovicu odpadov, ktoré sa povahujú na európskych plážach, tvoria plasty na jedno použitie. Ide najmä o vatové tyčinky, plastový riad, nádoby na potraviny, plastové poháre a vrchnáky, plastové fľaše, vrecúška a ďalšie jednorazové obaly, ktoré spolu s rybárskym výstrojom tvoria až 70 % odpadu na morskom pobreží v Európe.

Počuli ste o mikroplastoch? Ide o drobné úlomky plastov s veľkosťou menej ako 5 mm. V oceánoch sa rozkladajú na malé čiastočky, stávajú sa súčasťou potravinového reťazca morských živočíchov, ktoré potom končia na našom prestretom stole. Okrem toho sa mikroplasty zámernie pridávajú do niektorých kozmetických a čistiacich prostriedkov. Nájdeme ich v podobe čistiacich guľôčok v zubnej paste alebo peelingu. Nedávne štúdie preukázali

výskyt mikroplastov vo vzduchu, v pitnej vode a v potravinách ako soľ alebo med. Ich účinok na ľudské zdravie zatiaľ ešte nie je známy.

Dá sa produkovať menej plastového odpadu?

Dobrou správou je, že EÚ sa pustila do boja s plastovým odpadom. Do roku 2030 majú byť všetky plastové obaly recyklovateľné alebo opätovne použiteľné. Európska komisia nedávno vyhlásila, že zakáže alebo obmedzí používanie niektorých druhov plastov na jedno použitie. Čo s tým však môžeme spraviť ako jednotlivci? Mali by sme obmedziť používanie plastov a triediť tie, ktoré nám vzniknú.

5 TIPOV, AKO JEDNODUCHO REDUKOVAŤ PLASTOVÝ ODPAD

- 1. Prinesme si vlastnú tašku:** Až 40 percent všetkých plastov v Európe sa používa ako obalový materiál v podobe baliacich fólií a plastových tašiek. Priemerný Európan spotreboval v roku 2010 až 198 plastových tašiek, ktoré použil iba jedenkrát. Nám plastová taška zvyčajne slúži menej ako hodinu, no v prírode sa rozkladá desiatky až stovky rokov. Prinesením vlastnej textilnej nákupnej tašky vieme ich používanie zminimalizovať takmer na nulu.
- 2. Nakupujeme nebalenú zeleninu a ovocie:** Nezabúdajme, že ovocie a zelenina, ako napríklad banány alebo mrkva, majú svoj prirodzený „obal“. Netreba ich zbytočne baliť do mikroténových vreciek. Môžeme si vyrobiť aj vlastné textilné vrecká zo starých záclon alebo nepotrebných látok.
- 3. Minimalizujeme používanie PET fľaš:** Vedeli ste, že pri výrobe jednej fľaše balenej vody sa spotrebujú až tri litre prírodnej vody? Najlepšia je však voda z vodovodu, ktorá nemusí cestovať dlhé kilometre, kým pristanie na našom stole. Jednorazové PET fľaše okrem toho bežne obsahujú chemickú zlúčeninu zvanú bisfenol A (BPA), ktorá má nežiaduce účinky na ľudské zdravie. PET fľašu možno teda nahradiť sklenenou, nerezovou, opakovane použiteľnou fľašou z iného typu plastu (napr. z HDPE, LDPE) alebo fľašou na rastlinnej báze (napr. bioplasty). Spomenuté plastové alternatívy neobsahujú škodlivú zložku BPA.
- 4. Prinesme si vlastný hrnček:** Ak ste kávičkár a obľubujete kávu „so sebou“, prineste si svoj vlastný „to-go“ hrnček a požiadajte baristu, aby vám ho naplnil. Tak sa vyhnete použitiu jednorazových plastových, papierových alebo polystyrenových pohárov a možno dostanete aj zľavu.
- 5. Uprednostňujeme iný obalový materiál ako plast** (napr. sklo, papier): Ak máme možnosť vybrať si konkrétny tovar v skle alebo v papieri, je to lepšia alternatíva k bežne používaným druhom plastov.

Zdroj: Organizácia zodpovednosti výrobcov NATUR-PACK

SENZAČNÉ RAJECKÉ KULTÚRNE LETO JE ZA NAMI

Rajecké kultúrne leto začalo Koncertom populárnej hudby ZUŠ Rajec (22. júna), nasledovalo Rajecké hodovanie (24. júna), Raj-RockFest (29. júna) a koncert známej kapely Duo Jamaha (8. júla), o ktorých sme už písali v letnom dvojčísle.

Rajecké kultúrne leto pokračovalo 22. júla koncertom kapely **Heligonica**. Ako prezrádza názov kapely dominantou ich piesní je jeden z najkrajších nástrojov heligónka doplnená rytmickými bicími nástrojmi. Aj keď počas koncertu intenzívne pršalo, neodradilo to početné divácke publikum od kultúrneho zážitku.

O ďalšie dva týždne na nás čakalo najkrajšie a najobľúbenejšie podujatie v našom meste **Veľký rajecký deň**, ktorého súčasťou je

Rajecký jarmok a Rajecký maratón. V sobotu 11. augusta sa nám od ôsmej hodiny ráno postupne predstavili rôzne skupiny a zoskupenia. Pred štartom Rajeckého maratónu sa v priestore štartu predstavili mažoretky **Kordovánky**, potom už nasledovali štarty rôznych behov Rajeckého maratónu, ktoré odštartoval olympijský víťaz **Matej Tóth**. Od desiatej hodiny patrilo pódium spevákovi **Marošovi Bangovi**, ktorý svojim vystúpením dobre naladil plné námestie. Popoludnie patrilo skvelému folklórnemu súboru **Bystrina**. Po vyhlásení výsledkov na nás čakal koncert skupiny **Traky**, ktorá nás svojimi veselými pesničkami perfektne zabavila. Nasledovala, nemenej skvelá skupina **Smola a Hrušky**. O 20. hodine začal najočakávanejší koncert skupiny **Horkýže Slíže**, ktorý zaplnil námestie do posledného miestečka. Deň sme ukončili párty zábavou **La Musica DJ-ov Trambus a P.M.C.**, ktorá trvala až do skorých ranných hodín. Takmer dvadsať hodinový kultúrny program bol naplnený rôznymi štýlmi a žánrami a určite si každý divák prišiel na svoje.

Ku koncu prázdnin neodmysliteľne patrí **Spomienková slávnosť na Slovenské národné povstanie**. Predstavitelia Mesta Rajec

spolu s členmi základnej organizácie Slovenského zväzu protifašistických bojovníkov v Rajci a starostami z okolitých obcí sa stretli v utorok 28. augusta pri pamätníku Slovenského národného povstania na námestí, aby si uctili padlých v boji za slobodu. V krátkych príhovoroch primátor mesta Ing. Ján Rybárik a predseda ZO SZPB v Rajci Jiří Novák zdôraznili dôležitosť pripomínania si takýchto významných historických udalostí. Po príhovoroch spoločne položili veniec k pamätníku SNP a tichou spomienkou si uctili všetkých padlých. Spomienkovú slávnosť dôstojne doplnila svojim hudobným vystúpením učiteľka Základnej umeleckej školy v Rajci Oľga Pažická.

Z. Ščasná, odd. kultúry MsÚ Rajec
2x snímka: archív odd. kultúry

50. VÝROČIE OKUPÁCIE ČESKOSLOVENSKA

V 60. rokoch 20. storočia sa spoločenská atmosféra vo vtedajšom Československu začala uvoľňovať. Demokratizačné snahy vyvrcholili počas Pražskej jari, ktorá sa v roku 1968 pokúsila pozvoľne reformovať socialistické zriadenie udelením väčších občianskych slobôd.

V noci z 20. na 21. augusta 1968 v snahe zvrátiť tento vývoj vojská piatich krajín Varšavskej zmluvy (ZSSR, Maďarsko, Poľsko, Bulharsko a NDR) pod vedením Sovietskeho zväzu vpadli do Československa a postupne obsadili celú krajinu. Invázia vojsk s krycím názvom: operácia Dunaj znamenala nasledovnú vojenskú okupáciu československého územia a zvrátenie prebiehajúcich demokratizačných reforiem.

V stredu 21. augusta 1968 obsadili cudzie vojská väčšinu strategických miest po celej krajine (na územie ČSSR vstúpili už v utorok 20. augusta pred poľnocou a 21. augusta

o 2:00 ráno na Ruzyňskom letisku v Prahe pristala prvá výsadková jednotka). Operácie sa zúčastnilo asi pol milióna vojakov a okolo 6 000 tankov.

Vedúci československí predstavitelia Dubček, Smrkovský, Černík a ďalší boli zatknutí a internovaní. Verejnosť v priebehu prvého týždňa vyjadrovala silný odpor k takémuto konaniu tzv. spriatelenej krajiny. Uskutočnili sa protesty, ktoré viedli na viacerých miestach k pouličným bojom avšak československá armáda na rozkaz ministra Džúra a prezidentu republiky Svobodu do bojov nezasiahla. Podpísanie Moskovského protokolu 26. augusta legalizovalo pobyt vojsk, čo následne znamenalo potlačenie československého pokusu o socializmus s ľudskou tvárou. Invázne jednotky Sovietskej armády zostali v krajine až do roku 1991.

Vpád cudzích vojsk do Československa vyvolal pobúrenie Západu, odsúdenie mnohých ďalších krajín a nevoľu aj v časti socialistického tábora.

Invázia vojsk neobišla ani naše mesto, v kronike sa o tejto udalosti nedočítate, články o invázii však boli uverejnené v mesačníku Rajčan v čísle 9-10/1968, avšak už značne upravené tak, ako vyhovovali vtedajšej dobe.

Zo spomienok obyvateľov sme sa dozve-

deli, že ľudia v závodoch nepracovali, počúvali rádio, najskôr demonštrovali vo fabrikách, neskôr sa protesty presunuli na námestie, do protestov sa zapojila aj mládež a svoje pro-

testy proti invázii vyjadrovali obyvatelia aj na papieroch, chodníkoch či priechodoch budov. Za rezolúciu na podporu legálnych orgánov na čele s Dubčekom, Svobodou, Černíkom a Smrkovským a za odchod cudzích vojsk sa za necelé tri hodiny svojim podpisom postavilo 1940 občanov, ďalšie rezolúcie boli zaslané pracujúcimi z rajeckých závodov, zo školy, mestského národného výboru a iných organizácií. Ľudia boli vystrašení, nevedeli čo sa bude diať, tak stáli dlhé rady v obchodoch, aby si nakúpili aspoň základné potraviny.

V mestskom múzeu sa nachádzajú dve fotografie, ktoré pripomínajú vpád vojsk Varšavskej zmluvy v našom meste.

Šzá
2x snímka: zbierka Mestského múzea v Rajci

MESTSKÉ MÚZEUM MÁME V RAJCI UŽ 25 ROKOV

Zachovanie hmotných dôkazov o histórii a účta k nim je povinnosťou každého národa. Aj v našom meste dlhé desaťročia driemala myšlienka na zriadenie mestského múzea. Skupina nadšencov zbierala po meste rôzne starožitnosti a prírodné exponáty. Títo ľudia iniciovali zriadenie Múzea v Rajci, o čom rozhodli poslanci MZ 24.3.1992. Štatút Múzea bol schválený 20.8.1992. Boli to však len základné dokumenty.

Zriadenie každej novej inštitúcie si vyžaduje veľa úsilia. Múzeum sa malo nachádzať v budove zo 17. storočia na námestí, kde sa kedysi nachádzala mestská knižnica. Ešte v 19. storočí to bol jednoposchodový renesančne a barokovo upravený meštiansky dom, ktorý slúžil ako mestský pivovar. Aby budova vyhovovala potrebám múzea musela prejsť rozsiahlou rekonštrukciou – staré a vlhké omietky sa nahradili novými – sanačnými, obnovila sa fasáda, urobila sa oprava strechy, obnovili sa staré stropy, opravili sa okenné rámy, zamrežovali sa okná kópiami pôvodných mreží, namontoval sa alarm, nainštalovali sa nové vykurovacie telesá. Do expozíčných miestností sa obstarali výstavné skrinky.

O prípravu a otvorenie Múzea sa najviac zaslúžili – Ing. Arch. Ferdinand Buček, hlavný iniciátor myšlienky múzea, iniciatívny zberateľ exponátov a zakladateľ Spravodajcu Mestského múzea; PhDr. Gabriela Podolanová, vtedajšia riaditeľka MsKS, ktoré bola právnym a organizačným garantom múzea, Ing. Ján Rybárik, vtedajší vedúci oddelenia výstavby MsÚ, ktorý riadil stavebno-rekonštrukčné práce; RNDr. Ružena Rybáriková, vtedajšia vedúca múzea, ktorá zodpovedala za obsahovú a bezpečnostnú stránku zbierok.

Múzeum bolo slávnostne **otvorené** počas osláv 800-ročnice nášho mesta **21. júna 1993**.

Ani sme sa nenazdali a Mestské múzeum v Rajci oslavuje v tomto roku 25. výročie svojho otvorenia. Za toto obdobie bol vybudovaný pomerne bohatý zbierkový fond – **4815 kusov zbierkových predmetov** z rôznych oblastí

spoločenských a prírodných vied. Najbohatšie je zastúpený fond histórie a etnografie, ale v múzeu sa nachádzajú aj zbierky numizmatické, archeologické, petrografické, zoologické atď. Veľká časť predmetov bola získaná darom od obyvateľov Rajca, ktorým aj touto cestou srdečne ďakujeme. Všetky predmety sú odborné spracované a ošetrené a viac ako polovica je už zaevidovaná v centrálnom muzeálnom systéme CEMUZ.

V múzeu sa nachádzajú dve stále expozície – prírodovedná a národopisná, ktoré sa každoročne snažíme obohatiť o novo získané darované exponáty. Počas letnej turistickej sezóny obohacujeme expozície o zaujímavé výstavy. Už ste mohli obdivovať bábky zo Žilinského bábkového divadla, slovenské insitné maliarstvo zo Srbska, drevené miniatúry slovenskej ľudovej architektúry Milana Bíleša, či drôtenú tvorbu Ladislava Fapšu.

Prírodovedná expozícia zachytáva na malej ploche prírodné pomery Rajeckej kotliny. Je rozdelená do troch samostatných celkov, biotopov – prostredie vŕd, lesné prostredie, prostredie predhorí a lúk. Exponáty zo živej prírody dopĺňajú ukážky geologickej stavby príslušného biotopu. **Národopisná expozícia** je venovaná histórii a remeselným tradíciám mesta, dozvedieť sa môžete o rezbárstve, tkáčstve či najznámejšom rajeckom remesle

kožiarstve. V expozícii nájdete množstvo dnes už nepoužívaných predmetov, ako kolovrátko, tkáčsky stav, kliešte na oplátky, nástroje na spracovanie koží a množstvo iného. V meštianskej izbe môžete obdivovať krásne umenie rajeckých rezbárov. Na prízemí sa nachádzajú ukážky poľnohospodárskych náradí a remeselných nástrojov.

Aj keď budova prešla pred 25. rokmi rozsiahlou rekonštrukciou, rekonštrukciu by potrebovala opäť. Budova začína postupne vlnnúť a exponáty by potrebovali stálu teplotu a vlhkosť. Najväčším problémom je nedostatok priestorov. Múzeum má dostatok zaujímavých exponátov, ktoré nie je kde vystaviť. Nepostačujúci je aj depozitár, predmety sú uložené tam, kde bolo miesto, hoci by mali byť rozdelené podľa druhu, materiálu, nehovoriac o tom, že už „praská“ vo švíkoch. Aj keď zriaďovateľ Mesto Rajec robí čo môže, a každoročne sa snaží najakútnejšie problémy vyriešiť, múzeu by pomohla finančná pomoc od štátu na opätovnú rekonštrukciu tejto národnej kultúrnej pamiatky.

Mestskému múzeu v Rajci želáme do ďalších rokov viac radosti z úspechov ako starostí z problémov, aby rástlo v bohatosti a kvalite exponátov a množstvo návštevníkov, ktorí doňho zavítajú.

Z. Ščasná, odd. kultúry MsÚ Rajec
2x snímka: archív MsÚ

SENIORI VARILI GULÁŠ

Klub dôchodcov denné centrum aj v letnom období zorganizoval stretnutie svojich členov. Bolo to 7. augusta, kedy sa seniori v hojnom počte zišli v priestoroch denného centra.

Na stretnutí prítomných seniorov privítala predsedníčka p. Jandušiková, ktorá zhodnotila posledné akcie, ktoré sa uskutočnili v dennom centre. Oboznámila ich aj o pripravovanom zájazde. Ďalej žiadala seniorov, aby po prijatí pozvánky na pripravovanú akciu nahlásili svoju účasť, lebo vedenie klubu má potom ťažkosť so zabezpečením občerstvenia – nahlásenie počtu. Nasledovali blahoželania jubilantom a slávnostný prípitok. Následne bol podávaný kotlíkový guláš, ktorý si navarili sami seniori. Všetci si ho pochvaľovali, lebo bol veľmi dobrý. V priestoroch klubu veľmi dobrú náladu vytvárala hudobná skupina Kvanto, ktorá vyhrávala nielen na počúvanie, ale aj do tanca. Seniori sa veľmi dobre bavili, tancovali i spievali a po pekne strávenom popoludní sa spokojní rozchádzali domov.

Štefan Pecho, Klub dôchodcov, d.c. Rajec
1x snímka: Pavol Rýpal

10. MEMORIÁL LOUISA CROSA

Louis Cros bol francúzsky partizán, ktorý bojoval v Slovenskom národnom povstaní. Narodil sa 20. októbra 1920 vo francúzskom meste Murat. Študoval za učiteľa, no vojnové udalosti zásadne ovplyvnili jeho mladosť. Na základe zákona STO ho deportovali do továrne na výrobu leteckých motorov Flugmotor Werke na predmestí Viedne vo Wiener Neudorfe. Keď sa stupňovali nálety, Nemci v júli a auguste 1944 predisponovali tovareň aj s časťou zariadenia a pracovníkov do Škodových závodov v Dubnici nad Váhom. Po jedenapoločnom pracovnom nasadení vo Viedni sa tam začiatkom augusta 1944 ocitol aj Louis Cros.

K Francúzom pracujúcim v Dubnici prenikli koncom augusta 1944 správy o vypuknutí povstania. Niekoľkým desiatkam sa z dubnickej zbrojovky podarilo v polovici septembra ujsť a spojiť sa s jednotkou francúzskych dobrovoľných bojovníkov kpt. Georges de Lannuriena, ktorá už v prvých dňoch SNP bojovala proti okupantom v Strečnianskej tiesňave.

Hromadný útek sa 186 Francúzom podaril 5. a 6. februára 1945. Medzi nimi bol aj Louis Cros. Počas bojov sa pohybovali v priestore Strážovských vrchov, v južnej časti Malej Fatry a v Súľovských skalách. Tu nachádzali pomoc medzi miestnym obyvateľstvom. Louis Cros zotrval medzi partizánmi až do 21. marca 1945, kedy ho aj s ďalšími šiestimi Francúzmi na ceste do Kamennej Poruby zajala nemecká hliadka a vrátila ich do Dubnice.

Do vojnového zápisníka si Louis v ten deň napísal: „... jedna hliadka schádza do Kamen-

nej Poruby po stravu. Sme šiesti – Rouquette, Ferre, Dalmas, Hamon, Bajou a ja. Na polceste medzi bunkrami a dedinou nás začali ostreľovať vlasovci. Ferreho zabil. Dalmas mal ranené brucho, mne guľka škrabla nos. Zajali nás. Odviedli nás do Rajca, neskôr do Rajec-kých Teplíc...“

V Dubnici sa dočkal oslobodenia a domov sa vrátil 6. júna 1945. Louis Cros zomrel v januári 2009. Napísal knihu memoárov Slová jednej piesne, ktorá sa viaže k SNP. Jeho pamäti v roku 2012 preložil do slovenčiny Karol Liška, ktorý sa s L. Crosom cez vojnu ako 14-ročný stretol, a ktorého rodičia sa mu nebáli pomôcť. Po niekoľkých desaťročiach sa opäť stretli a ich rodiny sa priatelia dodnes.

Trať **Memoriálu Louisa Crosa** vedie po trase postupu skupiny mladých Francúzov. 10. ročník sa uskutoční **16. septembra 2018**. Slávnostné otvorenie a pietny akt pri pamätnej

tabuli Louisa Crosa sa uskutoční o 9.15 hod. pri Obecnom úrade v Malej Čiernej.

Už 10. ročník je organizovaný s podporou Žilinského samosprávneho kraja Žilinského večerníka a Klubu slovenských turistov regiónu Žilina, Obce Malá Čierna, KTH Javorník, KST Sokol, KST Horec Bodiná, TJ Lokomotíva, Mesta Rajec, 5. pluku špeciálneho určenia, Klubu priateľov Francúzska a Slovenska a Klubu vojenských výsadkárov SR.

Akcia je organizovaná v rámci hodových slávností obce Malá Čierna. I tento rok sa účastníci môžu pred štartom memoriálu zúčastniť svätej omše v miestnom kostole a podvečer na disko zábave.

Trate a preteky:

Cyklistické preteky na 10, 20, 30 km o Pohár Žilinského večerníka. Prezentácia od 9. hodiny, štart pretekov o 10. hodine.

Pešia turistika 7, 10 a 15 km, cykloturistika 23 a 35 km. Prezentácia od 8. hodiny v Malej Čiernej. Účastníci na trase z Bodinej a z Rajca sa prezentujú až v cieľi. Priebežný štart 8. – 10. hod.

Pri prezentácii dostane každý účastník malé občerstvenie, mapku, informácie o trasách, účastnícky list so záznamníkom kontrol a odznak. Pokyny k cyklistickým pretekom budú zverejnené aj v Žilinskom večerníku, ktorý ocení darčekom aj najmladšieho a najstaršieho účastníka a víťazov cyklistických pretekov v kategóriách muži, ženy a 3 členné tímy.

Zdroj: *Ladislav Novák*
Spracovala: *ŠZá*

1x snímka: *archív obce Malá Čierna*

OPRAVA

V letnom dvojčísle mesačníka Rajčan na strane 5 v článku **Oslavovali Deň matiek** sme nedopatrením vynechali jednu vetu:

... Nasledoval kultúrny program. **Vystúpili deti z Materskej školy na Mudrochovej ulici s programom venovaným matkám, pod vedením p. učiteľky S. Pialovej.** V ďalšom programe vystúpili žiaci základnej umeleckej školy v hre na harmonikách spolu s p. uč. Jakubíkovou...

Pani Soni Pialovej sa za vzniknutú chybu ospravedľujeme!

Redakcia

RODINNÉ CENTRUM PALETKA SA SRDEČNE TEŠÍ NA VŠETKÝCH RODIČOV, ALE HLAVNE DETI UŽ OD SEPTEMBRA V NAŠICH PRIESTOROCH V KATOLÍCKEJ SPOJENEJ ŠKOLE.

ČAKÁ NA VÁS BOHATÝ PROGRAM PRE NAJMENŠÍCH, DOOBEDNÉ OTVORENIE HERNE A POOBEDNÉ KRÚŽKY, BLIŽŠIE INFORMÁCIE NA FB STRÁNKE RC PALETKY ALEBO NA WWW.PALETKA.SK

inzercia

NOVÚ SEZÓNU ODŠTARTOVALI NAJLEPŠIE STARŠÍ ŽIACI

Futbalisti FK Rajec odštartovali novú sezónu 2018/2019. Naše mužstvá majú za sebou prvé tri zápasy nového ročníka. V tých sa najviac darilo mužstvu starších žiakov.

MUŽI

Príchody: Martin Košút (prestup z TJ Partizán Domaniža), Michal Šimun (prestup z UFC Riegerting, Rakúsko).

Odchody: Vladimír Sudor (hostovanie v FK Ďurčiná), Patrik Parížek (návrat z hostovania do TJ Babkov).

Mužom sa konečne podarilo vybojovať výborným záverom minulej sezóny vytužený postup do IV. ligy. Pred štartom súťaže mužstvo posilnili Martin Košút z Domaniže a vrátil sa tiež Michal Šimun, ktorý pôsobil v Rakúsku. Z dorastu prešiel do A-mužstva Adam Bujný a k áčku sa pripojil tiež dorastenec Peter Cúg. Naopak pre hostovanie v Ďurčinej sa na vlastnú žiadosť rozhodol Vlado Sudor, ktorý chcel častejšie hrať.

FK RAJEC - MUŽI V DERBY S TJ JEDNOTA BÁNOVÁ

Prvý súťažný zápas odohrali naši muži v novej sezóne na ihrisku v Stráňavách, ktorým podľahli najtesnejšie 1:0. Hlavne v druhom polčase sme siahali aspoň po bode, no náznaky šancí sa nepodarilo dotiahnuť do úspešného konca. Napraviť chuť si naši futbalisti chceli na domácom ihrisku v derby s Bánovou. Tento zápas nám však absolútne nevyšiel, keď sme inkasovali gól už v prvej minúte, čo poznačilo priebeh celého zápasu. Nakoniec sme inkasovali až päťkrát. Jediným pozitívnym momentom tohto zápasu bolo, že sa nám v závere podarilo streliť prvý gól počas nášho pôsobenia v IV. Lige, o ktorý sa postaral Matej Panák.

Asi najlepší zápas naši futbalisti odohrali na pôde Belá-Dulice, kde boli aktívni, no nepremenili svoje šance a tvrdo za to pykali. Súper bol totiž efektívny a zápas sme napokon prehrali 2:1. Jediný gól Rajca zaznamenal Martin Kordiš.

Naši futbalisti zatiaľ platia v IV. lige nováčikovskú daň, no tvrdo pracujú na tom, aby sa situácia zmenila a opäť začali víťaziť.

DORASTENCI

Príchody: Marek Miškovský (prestup z TJ Zbyňov).

Odchody: Juraj Záh, Ján Čako (návrat z hostovania do TJ Kunerad).

K dorastencom sa okrem Mareka Miškovského pripojil zo žiakov taktiež Leonard Pavol Dávidík. Napriek tomu však mužstvo poznačili odchody viacerých hráčov, keď po sezóne skončili Adam Bujný, Ján Pekara, Rastó Ščibran či Adam Prieložný. Dorast momentálne najviac tlačí topánka na brankárskom poste, kde v úvodných zápasoch vypo-máhal brankár žiakov Maximilián Rybár. Situáciu by však mal vyriešiť príchod Mareka Hanuliaka, ktorý sa vracia z hostovania v Rajeckých Tepliciach.

Kapitánsku pásku prebral po Adamovi Bujnom Peter Cúg a oprávnenosť tejto voľby sa ukázala už v prvom zápase dorastu proti Strečnu, keď práve kapitán nášho mužstva zaznamenal náš jediný gól v zápase. Strečnu sme napokon podľahli 3:1. V ďalšom zápase sa malo predstaviť na našom ihrisku Skalité, súper sa však na zápas nedostavil. Mali by sme si tak pripísať kontumačné víťazstvo, čo však ešte musí potvrdiť komisia mládeže. V zápase v Stráňavách sme sledovali bojovný výkon oboch mužstiev. Rajec sa dostal do vedenia po gólovej hlavičke Daniela

Hnátha, no domácim sa podarilo vyrovnáť šesť minút pred koncom na konečných 1:1. Dorast sa nachádza v neľahkej situácii keď bojuje aj s úzkym kádrom. Kostra mužstva z minulej sezóny však ostala pohromade, a tak by sa mali postupom času dostaviť aj lepšie výsledky.

STARŠÍ ŽIACI

Príchody: Erik Dávidík (striedavý štart z TJ Zbyňov), Tomáš Forbak (hostovanie z FK Ďurčiná).

Odchody: Danka Golierová (hostovanie v TJ Zbyňov).

Po tom, čo sa zásluhou výbornej jarnej časti súťaže, v ktorej získali 22 bodov, podarilo starším žiakom udržať v III. lige, keď ukončili sezónu na 10. mieste, prebrali trénerskú taktovku v žiackych mužstvách po dvojici Ladislav Person – Maroš Miko mladší nasledovníci Daniel Fraštia a Ľubomír Pauliny. Keďže v jarnej časti minulej sezóny sa osvedčila spolupráca s TJ Zbyňov a výrazne nám pomohla k dosiahnutému konečnému umiestneniu, rozhodli sme sa v nej pokračovať aj v tejto sezóne prostredníctvom striedavých štartov a hostovaní.

Pod vedením nových trénerov odohrali starší žiaci pred sezónou prípravné zápasy s Ďurčinou a Zbyňovom, pričom oboch súperov dokázali zdoľať bez inkasovaného gólu. Úspešní boli aj v prvom súťažnom zápase na pôde Podvysokkej, kde zvíťazili po góloch Adriána Macuru a Pavla Horníka 0:2. V náročnom zápase sa im podarilo doma zdoľať aj Premier, keď zvíťazili 3:2, pričom o góly sa postarali opäť Adrián Macura a Pavol Horník, ten však skóroval v tomto zápase dvakrát. Prvé body starší žiaci stratili v zápase v Bytči, ktorej podľahli najtesnejším výsledkom 1:0. Momentálne im po prvých troch zápasoch patrí v tabuľke pekné štvrté miesto.

MLADŠÍ ŽIACI

Príchody: Pavol Jánošík, Matej Súkeník, Jakub Knapec (striedavý štart z TJ Zbyňov), Adam Knapec, Roman Urík (hostovanie z TJ Zbyňov).

Odchody: Tomáš Jakubský (prestup do FK Ďurčiná).

Mladší žiaci posilnení o kvalitných hráčov zo Zbyňova, odohrali v Podvysokkej veľmi kvalitný zápas s výsledkom 4:4, keď chýbalo len trochu šťastia a domov by sme odchádzali s výhrou. Dva góly v tomto zápase zaznamenal Pavol Jánošík, po jednom pridali Roman Urík a Matúš Veselý. V domácom zápase s Premierom opäť mladší žiaci predvedli výborný výkon. Tentokrát sa im však nedarilo v koncovke a súperovi podľahli 0:3. Zápas v Bytči poznačila absencia veľkej časti kádra z rôznych dôvodov, a tak do zápasu nastúpili viacerí hráči v prípravkarskom veku, ktorí starším chlapcom vzdorovali čo im sily stačili. Napokon však prehrali 8:1. Čestný úspech našich chlapcov zaznamenal Lukáš Dorinsky.

FK RAJEC - DORAST V ZÁPASE S OFK TEPLIČKA NAD VÁHOM

Po troch zápasoch sú mladší žiaci s jedným bodom na 11. mieste. Tabuľkové postavenie však nezodpovedá predvedenej hre a veríme, že v ďalších zápasoch už prídu aj výhry, pretože chlapci si to za predvedené výkony naozaj zaslúžia.

Robo Michalec
2x snímka: archív FK

DOBROVOLNÍCKA POMOC ŠUJSKÉMU RAŠELINISKU

Prírodná rezervácia Šujské rašelinisko – najbližšie chránené územie pri Rajci – sa v júli opäť stala miestom s vysokou koncentráciou dobrovoľníkov. Letná brigáda je už tradíciou, tento rok ju zorganizovalo Občianske združenie Tilia v spolupráci so Správou NP Malá Fatra a firmou Skalka Šuja.

Najviac ochotných brigádnikov sa stretlo v piatok a sobotu 20. a 21. júla, v horúcom počasí, s nohami namočenými v močarisku, ale s výbornou náladou. Na Šujskom rašelinisku aj v okolitých mokradiach dobrovoľníci pokosili, pohrabali a odviezli trstinu a iné rastliny, ktorými zarastajú zamokrené plochy. V ďalšie dni sme ešte vyzbierali odpadky a dokončili niektoré práce.

Zmenou vodného režimu, melioráciami, chemizáciou v okolitej krajine, ťažbou rašeliny a ďalšími zásahmi sa postupne rašelinisko mení, a kedysi voľné jazierka sú zarastené trstinou. Stráca sa tak pôvodný biotop, ubúdajú niektoré druhy chránených rastlín a živočíchov, trstina a dreviny odčerpávajú vodu. Preto je ochranársky manažment územia spôsobom, ako zachovať vzácne slatinné rašelinisko aj s jeho druhovou rozmanitosťou. Zahŕňa pravidelné kosenie, hrabanie a odvoz trstiny a náletových rastlín.

Ďakujeme všetkým 50 dobrovoľníkom, ktorí sa počas júla zúčastnili na dobrovoľníckych brigádach, aj tým, ktorí zabezpečili materiál, občerstvenie, fotodokumentáciu a propagáciu akcie. Kvalitné náradie a pracovné pomôcky pre dobrovoľníkov sme zakúpili vďaka podpore z Nadácie Kia Motors Slovakia.

Prírodná rezervácia Šujské rašelinisko nie je prístupná verejnosti. Výnimkou sú manažmentové práce v území zastrešené strážou prírody a pracovníkmi Správy NP Malá Fatra, ktorí majú chránené územie v pôsobnosti. Preto je účasť na dobrovoľníckej brigáde príležitosťou nazrieť do rašeliniska, ale tiež možnosťou stretnúť nadšencov pre prírodu a prispieť k záchrane vzácnej mokrade. Už teraz pozývame na budúročnú brigádu – informácie hľadajte začiatkom leta na www.lipy.sk.

Eva Stanková
2x snímka: Karol Uhlárik

SPOLOČENSKÁ RUBRIKA

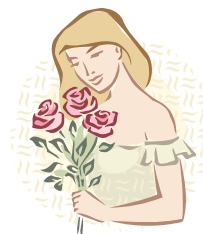
Jubilanti – september 2018

70 rokov

Mária Mazáková
Mária Čerňanská
František Jančovič
Marian Remenec

80 rokov

Ladislav Mládenek

92 rokov
Pavol Šimko

93 rokov
Anna Cinková

Srdečne blahoželáme!

Narodili sa

Rebeka Tyrolová – júl
Karin Pekarová – júl
Ján Gaňa – august

Zosobášili sa v Rajci

Mgr. Martina Vicianová a **Roman Miko** – 2.8.2018
Monika Mičíková a **Ing. Michal Pekara** – 3.8.2018
Alžbeta Moskáľová a **Dávid Kalužník** – 4.8.2018
Barbora Kubáľková a **Miloš Myšiak** – 31.8.2018

Opustili nás

Dominik Jarina 1932 – 5.8.2018
Vladimír Rybár 1931 – 25.8.2018
Rudolf Koleda 1940 – 28.8.2018

Uverejnené so súhlasom menovaných osôb alebo rodinných príslušníkov

SPOMIENKA

Dňa 18.8.2018 sme si pripomenuli
1. výročie úmrtia

Františka ĎURČANSKÉHO z Rajca.

*S láskou a úctou spomína manželka
a celá rodina.*

SLOVENSKÝ ZVÄZ ZÄHRADKÄROV - PRIDOMOVÝ ZÄHRADKÄR V RAJCI V SPOLUPRÄCI S MESTOM RAJEC VÁS POZÝVAJÜ

30.9. - 2.10.2018

**VEĽKÄ ZASADAČKA
MESTSKÉHO ÜRADU V RAJCI**

Výstava bude otvorená:

30. septembra (nedeľa)

9.00 - 18.00 hod.

1. októbra (pondelok)

9.00 - 18.00 hod.

2. októbra (utorok)

9.00 - 12.00 hod.

VÝSTAVA OVOCIA, ZELENINY A KVETOV

*SVOJE VZORKY PRINESTE v sobotu 29.9.2018 od 9.00 do 16.00 hod. do veľkej zasadačky.
RADI PRIVÍTAME AJ NEORGANIZOVANÝCH ZÄHRADKÄROV*

SRDEČNE VÁS POZÝVAME - VSTUPNÉ JE DOBROVOLNÉ MINISÜTAŽ PRE NÄVŠTEVNÍKOV VÝSTAVY O FINANČNÜ ODMENU

Počas podujatia budú zhotovované obrazové záznamy. Svojou účasťou na podujatí súhlasíte s ich použitím pre verejné šírenie na propagáciu.

inzercia

MESTO RAJEC ORGANIZUJE PRI PRÍLEŽITOSTI OKTÓBER – MESIAC ÚCTY K STARŠÍM STRETNUTIE JUBILANTOV

DEŇ ŠEDÍN A KVETÍN

KONCERT SPEVÁČKY **JADRANKA**

bezpečne
FELICE

Počas podujatia budú zhotovované obrazové záznamy. Svojou účasťou na podujatí súhlasíte s ich použitím pre verejné šírenie na propagáciu.

VSTUP VOLNÝ!

UTOROK **9. októbra 2018**

o 15.00 hod.

KULTÚRNY DOM V RAJCI

MESTO RAJEC ORGANIZUJE

DOBROČINNÚ ZBIERKU

15.10. – 19.10. 2018

pondelok

piatok

8.00 - 17.00 hod.

KLUBOVŇA ODDELENIA KULTÚRY MsÚ RAJEC

☞ letné a zimné oblečenie (dámske, pánske, detské)

☞ nepoškodená obuv všetkých druhov

☞ deky, uteráky, utierky, záclony, posteľná bielizeň (plachty, obliečky)

☞ nepoškodené hračky

☞ nepoškodené potreby do domácnosti (hrnce, poháre...)

☞ látky minimálne 1 m² (nie odrezky a zvyšky)

VÝVOJ HOSPODÁRENIA MESTA RAJEC ZA OBDOBIE ROKOV 2008 – 2017 A SÚČASNÁ FINANČNÁ STABILITA MESTA Z POHLĎADU HLAVNÉHO KONTROLÓRA MESTA RAJEC

Vážení čitateľa mesačníka Rajčan,

napísať tento článok som sa rozhodla z dôvodu, že v ostatnom čase sa mestom Rajec šíria rôzne informácie o stave hospodárenia Mesta Rajec, ktoré nezodpovedajú realite.

Cieľom článku je poskytnúť vám základnú informáciu o vybraných dôležitých položkách hospodárenia Mesta Rajec za roky 2008 – 2017 a zhodnotenie finančnej stability mesta k 31.12.2017. Údaje o príjmoch uvádzam čisto len za mesto bez príjmov rozpočtových organizácií. Údaje o bežných a kapitálových výdavkoch uvádzam spolu s výdavkami jeho rozpočtových organizácií za účelom poskytnutia informácie s akým objemom finančných prostriedkov vo výdavkovej časti bežného a kapitálového rozpočtu mesto hospodáril v období rokov 2010 – 2017. Pre lepšiu čitateľnosť uvádzam niekoľko údajov len v grafickom vyjadrení:

Graf č. 1 – Plnenie rozpočtu bežných a kapitálových príjmov mesta, roky 2008 – 2017

Graf č. 2 – Výdavky mesta vrátane výdavkov rozpočtových organizácií, roky 2010 – 2017

Graf č. 3 – Prehľad o celkovom dlhu mesta, roky 2008 – 2017

Údaje som spracovala v prehľade od roku 2008 po rok 2017 z dôvodu, že v tomto období došlo v rozpočtovom hospodárení mesta k najvýraznejším zmenám.

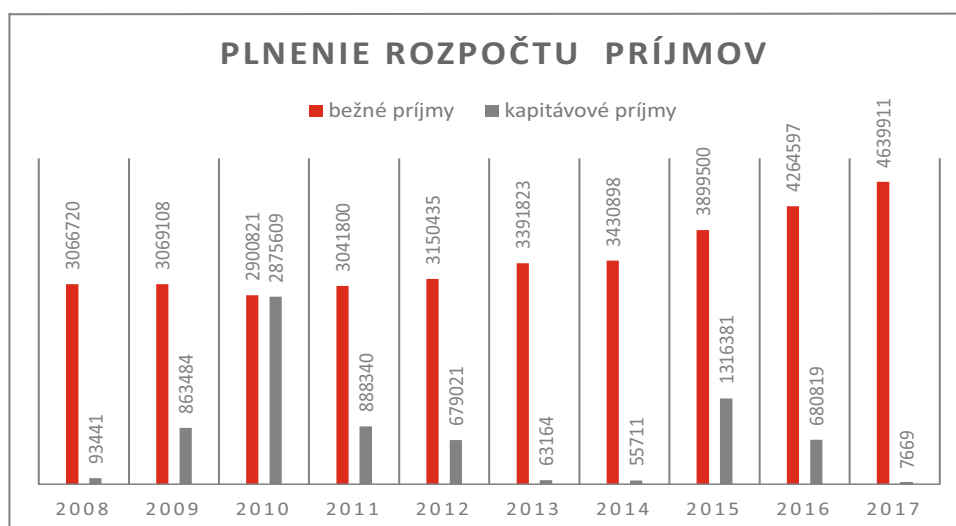
Najpodstatnejšie skutočnosti, ktoré ovplyvnili rozpočtové hospodárenie mesta v rokoch 2008 – 2017 boli:

- **roky 2009 – 2012:** v tomto období nastal výrazný pokles bežných príjmov ovplyvnený dopadom globálnej hospodárskej krízy na štátny rozpočet a následne na rozpočet miestnej samosprávy,
- **roky 2014 až 2017:** nastala stabilizácia bežného rozpočtu mesta ovplyvnená priaznivými výsledkami štátneho rozpočtu a následne zvýšeným prídelením prostriedkov do rozpočtu mesta (daň z príjmov – podielové dane a bežné transfery na financovanie preneseného výkonu štátnej správy),
- **roky 2009, 2010, 2011 a 2015:** v týchto rokoch nastal výrazný vzostup kapitálových výdavkov z dôvodu realizácia veľkých investičných projektov financovaných zo zdrojov EÚ, štátneho rozpočtu a z prostriedkov poskytnutých Štátnym fondom rozvoja bývania.

Dosiahnutie plánovaných aktivít, cieľov a úloh na úseku originálnych a prenesených kompetencií, ktoré zabezpečuje mesto, ako aj investičných projektov, závisí od zabezpečenia ich finančného krytia.

Príjmy rozpočtu mesta pozostávajú z vlastných príjmov, z príjmov zo štátneho rozpočtu, z mimoriadnych príjmov – dotácií a grantov z prostriedkov štátneho rozpočtu a Európskej únie .

V grafe č. 1 uvádzam hodnoty dosiahnutej skutočnosti bežných a kapitálových príjmov mesta za obdobie od roku 2008 do 31.12.2017.

Bežné príjmy

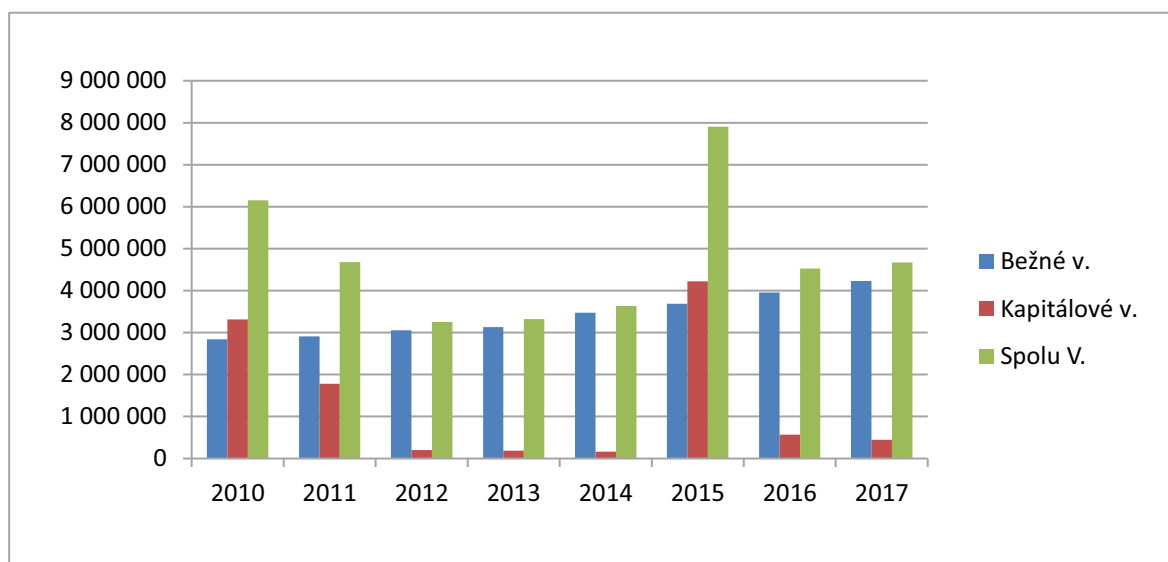
Najväčší podiel na skutočnosti bežných príjmov má príjem zo štátneho rozpočtu – daň z príjmov – t. zn. podielové dane, ktoré k 31.12.2017 dosiahli skutočnosť 2 381 970 € čo predstavovalo 51,3 % celkových bežných príjmov. Miestne dane a poplatky dosiahli skutočnosť 403 580 €, čo predstavovalo 8,7 % bežných príjmov, nedaňové príjmy dosiahli skutočnosť 602 818 €, čo je 13 % celkových bežných príjmov a transfery dosiahli skutočnosť 1 251 543 €, čo predstavuje 27 % celkových bežných príjmov. Bežné príjmy dosiahli v roku 2017 historicky najvyššiu hodnotu.

Kapitálové príjmy

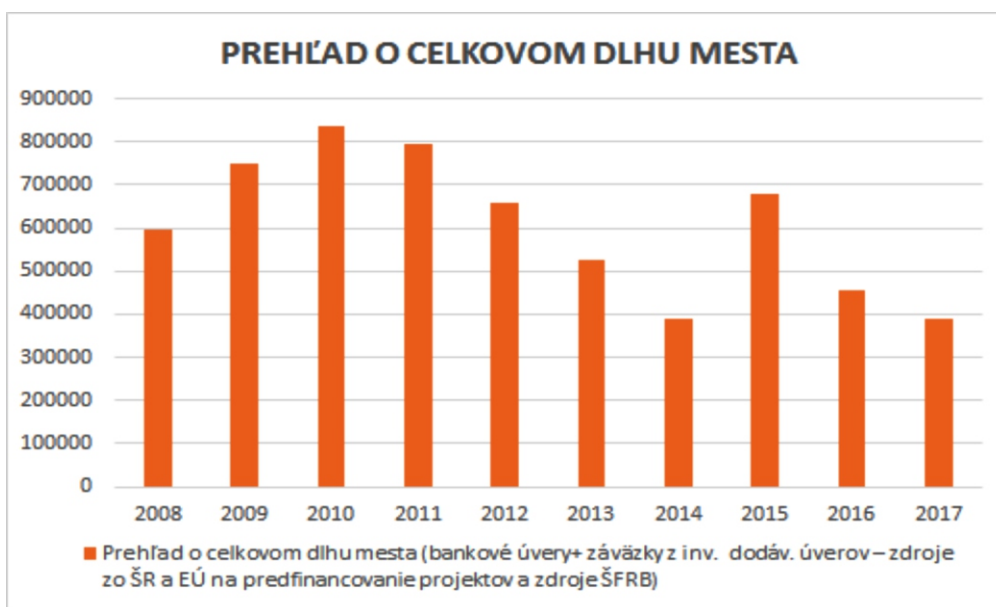
V prípade kapitálových príjmov je veľmi pozitívna skutočnosť, že z celkovej sumy kapitálových príjmov, príjmy z predaja majetku mesta tvoria len minimálne %. Externé príjmy (granty) tvoria viac ako 90 % kapitálových príjmov. Táto skutočnosť odráža úspešnosť mesta pri získavaní a využívaní nenávratných finančných zdrojov a dotácií k realizovaným projektom, vďaka ktorým bolo ukončených množstvo investičných akcií, zameraných najmä na rekonštrukciu budov všetkých škôl a školských zariadení v zriaďovacej pôsobnosti mesta, námestia, vybudovanie hasičskej stanice, nákup techniky pre čistenie mesta, rekonštrukcie a modernizácie verejného osvetlenia, rozšírenie kapacity nájomných bytov o 106 bytov v troch nájomných bytových domoch.

Výdavky mesta vrátane výdavkov rozpočtových organizácií
roky 2010 – 2017

Z grafu č. 2 je možné vidieť s akým objemom finančných prostriedkov vo výdavkovej časti bežného a kapitálového rozpočtu hospodáril mesto za roky 2010 – 2017:

Stav dlhu mesta

Pravidlá používania návratných zdrojov financovania (investičných úverov) sú upravené v ustanovení §17 zákona NR SR č.584/2004 Z.z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy v znení neskorších predpisov. Zároveň je tu definované, ktoré záväzky sa započítavajú do celkovej sumy dlhu mesta a ktoré sa do sumy dlhu nezapočítavajú. V prípade Mesta Rajec sa do celkovej sumy dlhu nezapočítavajú prostriedky na zabezpečenie predfinancovania schválených projektov a prostriedky poskytnuté zo Štátneho fondu rozvoja bývania, ktoré boli poskytnuté mestu na realizáciu výstavby, alebo kúpy nájomných bytov, nakoľko je splnená podmienka určená zákonom a splácanie takto poskytnutých prostriedkov je zabezpečené z platieb nájomného z týchto bytov.

Graf č. 3 – Prehľad o celkovom dlhu mesta:

Na úseku dlhu mesta mimoriadne pozitívne hodnotím skutočnosť, že:

- stav dlhu mesta k 31.12.2017 predstavuje sumu 389 531,05 €, čo je za obdobie rokov 2008 až 2017 najnižšia hodnota.
- % podiel celkovej sumy dlhu na objeme bežných príjmov predchádzajúceho roka za obdobie rokov 2008 až 2017 každoročne klesal a k 31.12.2017 dosiahol najnižšiu hodnotu, bolo to 8,59 % z možných zákonom určených 60 %.
- ukazovateľ podielu splácania istín k objemu bežných príjmov predchádzajúceho roka k 31.12.2017 dosiahol výšku 9,26 % – zákonný limit je 25 %. Oproti stavu k 31.12.2016 došlo k miernemu nárastu tohto ukazovateľa z dôvodu dopadu legislatívnej zmeny na výpočet tohto ukazovateľa (od 1.1.2017 sa pri výpočte dlhovej služby vychádza z bežných príjmov znížených o prijaté bežné granty a transfery).

Hodnotenie vývoja hospodárenia mesta a výsledkov hospodárenia za rok 2017

Na základe získaných informácií a údajov, ktoré sú uvedené v Záverečnom účte mesta za rok 2017 a vykonanej analýzy vývoja rozpočtu mesta za roky 2008 – 2017 môžem vysloviť názor, že vedenie mesta dostatočne zodpovedne prehodnocovalo plánovanie a realizáciu jednotlivých aktivít vzhľadom na možnosti rozpočtu. Zabezpečilo tým plnenie úloh pri výkone originálnych a prenesených kompetencií a zrealizovalo aj veľký rozsah investičných akcií.

Pozitívne hodnotím najmä skutočnosť, že:

- bežné príjmy mesta* bez príjmov RO majú z roka na rok rastúci trend. V roku 2017 dosiahli historicky najvyššiu hodnotu 4 639 911 €. Oproti roku 2016 sú vyššie o 375 314 eur. Bežné príjmy vrátane príjmov RO dosiahli skutočnosť 4 886 388 eur a boli oproti roku 2016 vyššie o 532 111 eur.
- výnos dane z príjmov zo ŠR*, t. zn. podielové dane, má naďalej stúpajúci trend a v roku 2017 dosiahol historický najvyššiu hodnotu. Dosiahnutá skutočnosť v roku 2017 je 2 381 970 €, čo je oproti roku 2016 viac o 215 185 €. V porovnaní s rokom 2008 bol tento príjem vyšší o 766 422 € a oproti roku 2010 bol vyšší o 1 152 223 €.
- Mesto Rajec vykazuje vo svojom hospodárení každoročný pozitívny nárast.** Za obdobie od roku 2008 vykazuje v roku 2017 najlepší výsledok upraveného hospodárenia, a to prebytok rozpočtu vo výške 316 702,66 €. Mestské zastupiteľstvo mesta Rajec schválilo použitie prebytku hospodárenia nasledovne :
 - 16 952,44 € na tvorbu rezervného fondu,
 - 155 857,00 € na transakcie verejného dlhu – splácanie dlhodobých istín z úverov,
 - 160 845,66 € na financovanie investičných akcií plánovaných v rozpočte mesta.

Môžem konštatovať, že všetky základné ekonomické údaje za rok 2017 sú za hodnotiace obdobie najlepšie. Tieto skutočnosti dávajú dobrý základ pre plynulé zabezpečovanie plnenia úloh a zároveň predstavujú predpoklad pre plánovanie rozvoja mesta.

Hlavné indikátory na určenie finančnej stability samosprávy

Základná bilancia – // $(BP + KP - BV - KV) / (BP + KP) // \times 100$ (použité údaje zo záverečného účtu mesta za rok 2017 a roky 2013–2016)

$$(4\,639\,911 + 7\,669 - 2\,376\,372 - 445\,225) / (4\,639\,911 + 7\,669) \times 100 = \mathbf{+39,28\%}$$

(za rok 2016 to bolo + 45,55 % za rok 2015 to bolo – 18,35 %, za rok 2014 to bolo + 44,21 % a rok 2013 + 39,65 %).

Tento ukazovateľ informuje o tom, či samospráva hospodárila prebytkovo alebo deficitne z pohľadu bežného a kapitálového účtu ako celku a vypovedá aj o tom, ako dokáže samospráva pokrývať svoje bežné výdavky (chod samosprávy) a kapitálové výdavky (zveľaďovanie majetku). V danom prípade je to mimoriadne dobrý výsledok, pri hodnote rovnej alebo vyššej ako + 15 % dosahuje samospráva maximálne skóre. Mesto Rajec vykazuje trvalo skóre tohto indikátora v hodnote cca 40 %, jedinou výnimkou bol rok 2015 kedy vykazovalo skóre – 18,35%, čo bolo ovplyvnené vysokými kapitálovými výdavkami – realizácia bytov v bytovom dome na Hollého ul. (budova bývalej Mediky), ktoré boli financované zo získaných zdrojov – ŠFRB a MDV SR.

Tento ukazovateľ **hodnotím mimoriadne pozitívne**.

Dlhová služba – // (výdavky na splácanie istiny + úrokové splátky) / BP za predch. rok / x 100

$$310\,919 / 3\,357\,886 = \mathbf{9,3\%}$$

(za rok 2016 to bolo 8,2 %, za rok 2015 to bolo 9,1 %, za rok 2014 to bolo 3,9 % a za rok 2013 to bolo 4,1 %).

Ukazovateľ informuje o tom, aké vysoké výdavky má samospráva v súvislosti s obsluhou dlhu (zákonný limit je 25 %). (Pozn. od 1.1.2017 sa pri výpočte dlhovej služby vychádza z bežných príjmov znížených o prijaté bežné granty a transfery, z toho dôvodu je za rok 2017 vyššie percento oproti minulosti)

Tento ukazovateľ **hodnotím veľmi pozitívne**.

Celkový dlh – // bankové úvery + záväzky z investičných dodáv. úverov – úvery na predfinancovanie projektov EU a úverov ŠFRB / BP predch. roka // x 100

$$389\,531 / 4\,534\,276,57 = \mathbf{8,59\%}$$

(za rok 2016 to bolo 10,91 %, za rok 2015 to bolo 18,45 %, za rok 2014 to bolo 11,26 % a za rok 2013 to bolo 16,26 %).

Ukazovateľ informuje o pomere dlhu k bežným príjmom predchádzajúceho roka a podľa zákona o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy by nemal presiahnuť úroveň 60 %. Veľmi pozitívne je, že tento ukazovateľ za obdobie rokov 2008 až 2017 dosiahol k 31.12.2017 najnižšiu hodnotu.

Tento ukazovateľ **hodnotím mimoriadne pozitívne**.

Záväzky viac ako 60 dní po lehote splatnosti – // záväzky 60 a viac dní po lehote splatnosti / BP predch. roka // x 100

$$(0 / 4\,534\,276,57) \times 100 = \mathbf{0,00\%}$$

(za všetky hodnotiace roky mesto v tomto ukazovateli vykazuje hodnotu 0).

Tento ukazovateľ treba brať ako aproximáciu zákonného kritéria na zavedenie ozdravného režimu – zákoný limit je 15 %.

Tento ukazovateľ **hodnotím mimoriadne pozitívne**.

Okamžitá likvidita – (finančné účty / krátkodobé záväzky) x 100 (údaje zo Súvahy)

$$(470\,983 / 245\,867) \times 100 = \mathbf{191,56\%}$$

(za rok 2016 to bolo 162,53 % a za rok 2015 to bolo 188,16 %).

Ukazovateľ vypovedá o tom, do akej miery postačujú dostupné prostriedky finančných účtov samosprávy na splatenie krátkodobých záväzkov.

Tento ukazovateľ **hodnotím mimoriadne pozitívne**.

Na základe výsledkov hlavných indikátorov finančnej stability Mesta Rajec vypočítaných k 31.12.2017 môžem konštatovať, že

**Mesto Rajec je finančne stabilné, s nízkym úverovým zaťažením,
dobře prosperujúce s možnosťou zvyšovania štandardov občianskej vybavenosti.**

Ing. Bibiana Sekáčová, hlavná kontrolórka mesta Rajec
august 2018

Použité skratky:

BP – bežné príjmy, KP – kapitálové príjmy, BV – bežné výdavky, KV – kapitálové výdavky, ŠFRB – Štátna fond rozvoja bývania, MDV SR – Ministerstvo dopravy a výstavby Slovenskej republiky, Projektov EU – Projektov Európskej únie